

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Комунального закладу «Центр соціально-психологічної
реабілітації дітей» Полтавської обласної ради
11.10.2023

м. Полтава, 2023

I. Вступ

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 11.10.2023 групою НПМ здійснено планове відвідування Комунального закладу «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей» Полтавської обласної ради (далі – Центр).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Носенко Владислав Володимирович, представник Уповноваженого у Полтавській області;

Кармазін-Денисенко Лариса Олексіївна, головний спеціаліст відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Беза Сергій Євгенійович, представник громадської організації, Засновник Центру – Полтавська обласна рада, голова Полтавської обласної ради – Біленький Олександр Юрійович.

Заклад підзвітний та підконтрольний Полтавській обласній раді, підпорядкований і підзвітний службі у справах дітей Полтавської обласної військової адміністрації.

Місцезнаходження: вулиця Першотравнева, 23, м. Гадяч, Миргородський район, Полтавська область, 37302.

Керівництво Центру: в.о. директора Комунального закладу «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей» Полтавської обласної ради – Каліберда Олександр Васильович.

Відвідування Центру здійснювалося вперше.

Відповідно до Статуту Комунального закладу «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей» Полтавської обласної ради, затвердженого наказом Управління майном обласної ради від 28.04.2021 №46, Центр – це заклад соціального захисту, що створюється для тривалого (стаціонарного) або денного перебування дітей віком від 3 до 18 років, які опинилися у складних життєвих обставинах, надання їм комплексної соціальної, психологічної, педагогічної, медичної, правової та інших видів допомоги. Основними завданнями Центру є здійснення соціального захисту, прийнятих до Центру, проведення соціально-педагогічної корекції з урахуванням індивідуальних потреб кожної дитини, сприяння поверненню дитини до біологічної сім'ї, сприяння формуванню у дітей власної життєвої позиції для подолання звичок асоціальної поведінки. Статут викладено у новій редакції на виконання п. 8 рішення пленарного засідання другої сесії Полтавської обласної ради восьмого скликання від 29 грудня 2020 року № 78 «Про реорганізацію Комунального закладу «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей» Полтавської

обласної ради шляхом приєднання до Гадяцького дитячого будинку Полтавської обласної ради та перепрофілювання і зміну найменування Гадяцького дитячого будинку Полтавської обласної ради». Наказом Центру від 01.05.2021 №3 затверджено Положення про відокремлений структурний підрозділ – Полтавське відділення Комунального закладу «Центр соціально- психологічної реабілітації дітей» Полтавської обласної ради далі – Відділення).

Центр розрахований на 60 вихованців. На час відвідування у Центрі проживали 11 дітей, з них 2 дітей з сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах, 2 дітей-сиріт та 7 дітей, позбавлених батьківського піклування. Крім того, 34 вихованці Центру на підставі наказу Полтавської обласної військової адміністрації від 04.03.2022 №5 «Про виїзд дітей за межі України» тимчасово переміщені (евакуйовані) за межі України, з метою отримання тимчасового захисту під час воєнного стану в Україні, та перебувають у Республіці Польща.

Вихованців Центру забезпечено п'ятиразовим харчуванням. Під час спілкування з дітьми скарги на якість харчування не надходило. Діти доглянуті, легко йдуть на контакт. Під час «Повітряної тривоги» діти організовано пішли до укриття, не боялися. Скарг на неналежне поводження, застосування жорстоких або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, від вихованців не надходило.

У Центрі діти перебувають по принципу житлового комплексу з окремими кімнатами по 2-3 особи приблизно одного віку, однієї статі або за принципом родинності. У Центрі є кімната психологічного розвантаження, де психологи працюють над стабілізацією емоційного стану дітей, проводять корекційно-відновлювальну та корекційно-розвиткову роботу з вихованцями Центру, надають рекомендації по роботі з дітьми педагогам, персоналу та батькам, або майбутнім законним представникам. Педагогічні працівники сприяють всебічному розвитку дітей, проводять виховні та розважальні заходи, акції, квести, вікторини, виховні години присвячені національним святкам, екскурсії, майстер-класи. Діти мають змогу розвивати свої вокальні здібності під керівництвом музичного керівника, займатися спортом в тренажерному залі.

Штатна чисельність працівників Центру – 99,5 штатних одиниці. У зв'язку з тим, що 34 дітей тимчасово переміщені (евакуйовані) за межі України, 18 працівників Відділення та 11 працівників Центру (м. Гадяч) перебувають на простой. Відповідно до штатного розпису медичний супровід дітей здійснюють лікар-невропатолог (0,5 шт.од.), лікар-педіатр (0,5 шт.од), лікар-психотерапевт (0,5 шт.од.), сестра медична (4 шт.од.), сестра медична з дієтичного харчування (1 шт.од.).

Територія Центру доглянута, огорожена, облаштована спортивними майданчиками, дитячими ігровими комплексами.

У Центрі тривають ремонтні роботи з утеплення житлового приміщення та ремонту покрівлі.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на безпечні умови перебування, порушення права на життя (стаття 6 Конвенції ООН про права дитини, стаття 27 Конституції України, стаття 6 Закону України «Про охорону дитинства»).

1. З метою гарантування безпеки дітей в умовах воєнного стану на виконання вимог наказу Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.07.2018 за № 879/32331 у закладі визначено підвальне приміщення, яке може використовуватись як найпростіше укриття.

Однак, наявне в Центрі укриття потребує ремонтних робіт, зокрема підлога. Вказане укриття має 4 входи, які облаштовані сходами, проте жоден із входів не оснащений відповідно до потреб осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (ДБН В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд»), у тому числі поручнями.

Окрім того, приміщення укриття потребує дооблаштування відповідно до пункту 17.7 наказу Міністерства соціальної політики України № 452 від 30.07.2013 року, яким визначено що суб'єкт, що надає соціальну послугу, забезпечує підготовку та облаштування захисних споруд цивільного захисту, підвалів або інших приміщень, придатних для укриття отримувачів соціальної послуги та надавачів соціальної послуги і безпечного перебування в них, перевірку та забезпечення наявності опалення, водопостачання, електроенергії, забезпечення необхідного запасу продуктів харчування, води, лікарських засобів, засобів гігієни, одягу, взуття тощо.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

2. У порушення статті 17 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (далі – Основи законодавства), пункту 15 статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII в Центрі здійснюється медична практика без отримання закладом відповідної ліцензії. Так, в Центрі організовано роботу медичного кабінету та медичного персоналу (лікар-педіатр – 0,5 шт. од., лікар-невропатолог – 0,5 шт. од., лікар-психотерапевт – 0,5 шт. од. та медичні сестри – 4 шт. од.), які надають медичну допомогу та здійснюють медичне обслуговування вихованців (здійснюють контроль стану здоров'я дітей, надають невідкладну медичну допомогу, здійснюють профілактичні заходи, при необхідності організовують госпіталізацію вихованців тощо). Разом з тим, відповідно до Основ законодавства, зазначені дії складають поняття «медичної практики» та можуть здійснюватись лише за наявності відповідної ліцензії на провадження господарської діяльності.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України»).

3. У санітарно-гігієнічних приміщеннях порушено права дітей на приватність через відсутність перегородок у туалетах, відсутні накладки на унітази.

4. Центр потребує завершення найближчим часом капітального ремонту з утеплення житлової будівлі та ремонту покрівлі, адже під час злив в осінньо-зимовий період протікає дах.

Порушення права на освіту (стаття 53 Конституції України).

5. Десять вихованців шкільного віку, які постійно проживають в Центрі, відвідують Гадяцький ліцей № 3 Івана Виговського Гадяцької міської ради, однак, для створення належних умов для виконання домашніх завдань необхідно оновити/замінити старі пошкоджені стільці.

Порушення права дітей на належний захист з боку держави та отримання відповідних соціальних послуг (статті 3, 4 Конвенції ООН про права дитини).

6. У ході огляду документації та особових справ дітей було встановлено наступне. Станом на 11 жовтня 2023 року 34 вихованців Центру на підставі наказу Полтавської обласної військової адміністрації від 04.03.2022 № 5 «Про виїзд дітей за межі України» були тимчасово переміщені (евакуйовані) за межі України, з метою отримання тимчасового захисту під час воєнного стану в Україні, та перебувають у Республіці Польща (м. Устка, готель «Дельфін»).

Зокрема, громадянином П., що є батьком трьох дітей, було подано заяву у серпні 2022 року на повернення дітей в Україну. У особових справах дітей наявний позитивний висновок служби у справах дітей виконавчого комітету Шевченківської районної у місті Полтаві ради про доцільність повернення дітей батькові, проте, діти батькові так і не повернуті.

Зазначене може свідчити про недостатню взаємодію Центру з органами виконавчої влади, що спричиняє порушення прав дитини.

7. У документах, які містяться в особових справах дітей (Акт прийому дитини до Центру) відсутні підписи осіб, які передавали дітей.

8. Журнал обліку дітей Комунального закладу «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей» Полтавської обласної ради не скріплено печаткою.

Порушення прав осіб з інвалідністю (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

9. Приміщення Центру є недостатньо пристосованими для забезпечення потреб осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення у відповідності до

вимог Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» (далі – ДБН).

Приміщення Центру не обладнані засобами безпеки, орієнтування, отримання інформації для осіб із порушенням зору. Вхідні групи тих будівель закладу, які облаштовані сходами, не оснащені пандусами, а також попереджувальними контрастними смугами, повністю відсутні тактильні елементи доступності, що порушує вимоги ДБН.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Полтавській обласній військовій адміністрації:

1.1. сприяти усуненню наведених порушень прав вихованців, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, та вжити заходів задля їх недопущення у подальшій діяльності Центру, зокрема:

облаштуванню укриття згідно вимог наказу Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.07.2018 за № 879/32331;

завершенню ремонтних робіт житлового приміщення Центру, проведенню ремонтних робіт в укритті;

створенню умов для маломобільних груп населення відповідно до вимог пункту 6.1.5 Державних будівельних норм України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення» затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.11.2018 № 327;

1.2. Розглянути можливість додаткового фінансування Центру для покращення матеріально-побутового стану перебування дітей у Центрі, з метою належної організації навчального процесу вихованців Центру.

1.3. Вжити необхідних організаційно-розпорядчих заходів для забезпечення повернення евакуйованих дітей з Центру в Україну відповідно до поданих заяв батьків про повернення.

1.4. Посилити контроль за діяльністю Центру задля недопущення порушень прав вихованців в подальшій роботі закладу.

2. Комунальному закладу «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей» Полтавської обласної ради забезпечити:

отримання ліцензії на провадження господарської діяльності відповідно до статті 17 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»;

доступність для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення у приміщеннях Центру;

належне ведення особових справ дітей, які перебувають у Центрі;

створення комфортних умов для проживання дітей в Центрі, зокрема, провести заміну пошкоджених меблів, забезпечити приватність у санітарно-гігієнічних приміщеннях;

вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених у ході перевірки недоліків, з метою дотримання належних побутових умов для проживання та навчання дітей, які знаходяться в Центрі;

Додаток: фотоматеріали на 7 арк. у 1 прим.

**Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України
з прав людини**

Лариса Кармазін-Денисенко

Фотоматеріали

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

Фото 9

Фото 10

Φοτο 11

Φοτο 12

Фото 13

